

LAGUTSKOTTET

Utlåtande 15/1996 rd

Statsrådets skrivelse E 59/1996 rd

Ömsesidig rättshjälp i brottmål

Till Stora utskottet

Inledning

Initiativ

Stora utskottet sände den 6 september 1996 statsrådets skrivelse E 59/1996 rd om ett förslag till konvention om ömsesidig rättshjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater till lagutskottet för utlåtande.

Sakkunniga

Med anledning av ärendet har utskottet hört sakkunniga Katariina Jahkola vid justitieministeriet och professorn Raimo Lahti.

Statsrådets redogörelse

Förslag till konvention

Statsrådets redogörelse gäller ett förslag av presidiet för Europeiska unionen utifrån artikel K 3, om ömsesidig rättshjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater.

Syftet med konventionen är att förenkla reglerna om rättshjälp mellan medlemsstaterna och komplettera gällande överenskommelser om ömsesidig rättshjälp i brottmål, i synnerhet 1959 års europeiska konvention om inbördes rättshjälp i brottmål.

Enligt förslaget förbinder sig medlemsstaterna att lämna varandra rättshjälp enligt det förfarande som anhängits av den medlemsstat som begärt rättshjälp, om inte det förfarande medlemsstaten anhängs om strider mot de grundläggande principerna för lagstiftningen i den medlemsstat som mottagit begäran.

Förslaget innehåller också en bestämmelse om tillfällig överföring av frihetsberövade personer för att höras i andra medlemsstater. Överföringen kan verkställas utan att den som misstänks för brott och som berövats sin frihet ger sitt medgivande till att han överförs tillfälligt för att höras i en förundersökning.

Vidare innehåller förslaget bestämmelser om direkt kontakt mellan de judiciella myndigheterna, postning av handlingar samt förhör via videolänk eller i en annan medlemsstats konsulat.

Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser det vara förenligt med Finlands intressen att det internationella rättshjälpsförfarandet förenklas. Finlands mål är att få till stånd en avtalsordning som medger att de finska myndigheterna får rättshjälp av andra stater i samma utsträckning som de själva lämnar rättshjälp.

I Finland gäller för närvarande en lag från 1993 om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/94). Lagen är flexibel och förutsätter inte ömsesidighet när det gäller att lämna rättshjälp.

Enligt lagen är det dock inte möjligt att tillfälligt överföra frihetsberövade personer till andra stater för att höras. En lagstiftning som möjliggör detta bör komma till i grundlagsordning, eftersom finska medborgare enligt 7 § regeringsformen inte mot sin vilja får utlämnas eller överföras till ett annat land. Statsrådet uppger inte direkt sin ståndpunkt till om bestämmelsen om tillfällig överföring är godtagbar eller inte, utan avvaktar vad som händer under arbetets gång.

Utskottets ställningstaganden

Motivering

Det huvudsakliga målet för konventionen, att förenkla det internationella rättshjälpsförfarandet, bör understödjas. Det är naturligt att försöka få till stånd en internationell ordning som medger att de finska myndigheterna får rättshjälp av myndigheter i andra stater i samma utsträckning som de själva enligt vår nya nationella lagstiftning lämnar andra staters myndigheter rättshjälp.

Den bestämmelse som gäller tillfällig överföring av frihetsberövade personer för att höras i andra stater bör enligt utskottets uppfattning bedömas i relation till de konventioner som beretts inom Europeiska unionen om effektivare utlämning på grund av brott. Till denna del har utskottet i sitt utlåtande 2/1996 rd om statsrådets skrivelse U 51/1995 rd (konvention om underlåtande av utlämning för brott) förordat en föreslagna liknande bestämmelse i konventionen om utlämning. I motiveringen har utskottet hänvisat till en bestämmelse som gällt vid utlämning mellan Finland och de andra nordiska länderna sedan 1960. Enligt den kan en finsk medborgare i strid med 7 § regeringsformen utlämnas till ett annat nordiskt land under vissa förutsättningar.

Helsingfors den 7 november 1996

Eftersom tillfällig överföring åtminstone i princip är en mildare åtgärd än utlämning, motsätter sig utskottet inte att bestämmelsen om tillfällig överföring tas med i konventionen. — Den lagändring som eventuellt görs med anledning av bestämmelsen bör dock behandlas i grundlagsordning.

Utskottet har således inte i detta skede någon ting att anmärka med anledning av konventionen.

Utlåtande

Lagutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet förordar konventionen.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Henrik Lax /sv, vice ordföranden Matti Vähänäkki /sd samt medlemmarna Sulo Aittoniemi /cent, Jouko Jääskeläinen /fkf, Anne Knaapi /saml, Pekka Kuosmanen /saml, Annika

Lapintie /vänt, Reino Ojala /sd, Markku Pohjola /sd, Heikki Rinne /sd, Mauri Salo /cent, Sade Tahvanainen /sd, Jukka Tarkka /ungf och Jorma Vokkolainen /vänt.

Avvikande åsikt

En finsk medborgare kan inte mot sin vilja, inte ens tillfälligt, utlämnas till en annan stat för att bli dömd eller hörd. Det är fråga om ett i grundlagen fastställt skydd. Vissa överenskommelser mellan de nordiska länderna utgör undantag från detta.

Utskottet har utgått ifrån att tillfällig utlämning, eller rättare sagt överföring, till ett annat EU-land för hörande kan tillåtas, utan att den lag

som gäller detta har stiftats i grundlagsordning. Detta kan jag inte godkänna, eftersom begreppet tillfälligt inte definieras och eftersom ingrepp i medborgarnas grundlagsfästa rättigheter överhuvudtaget inte bör få göras genom mellanstatliga överenskommelser. För att saken skall kunna genomföras bör det således ske i grundlagsordning.

Helsingfors den 7 november 1996

Sulo Aittoniemi /cent